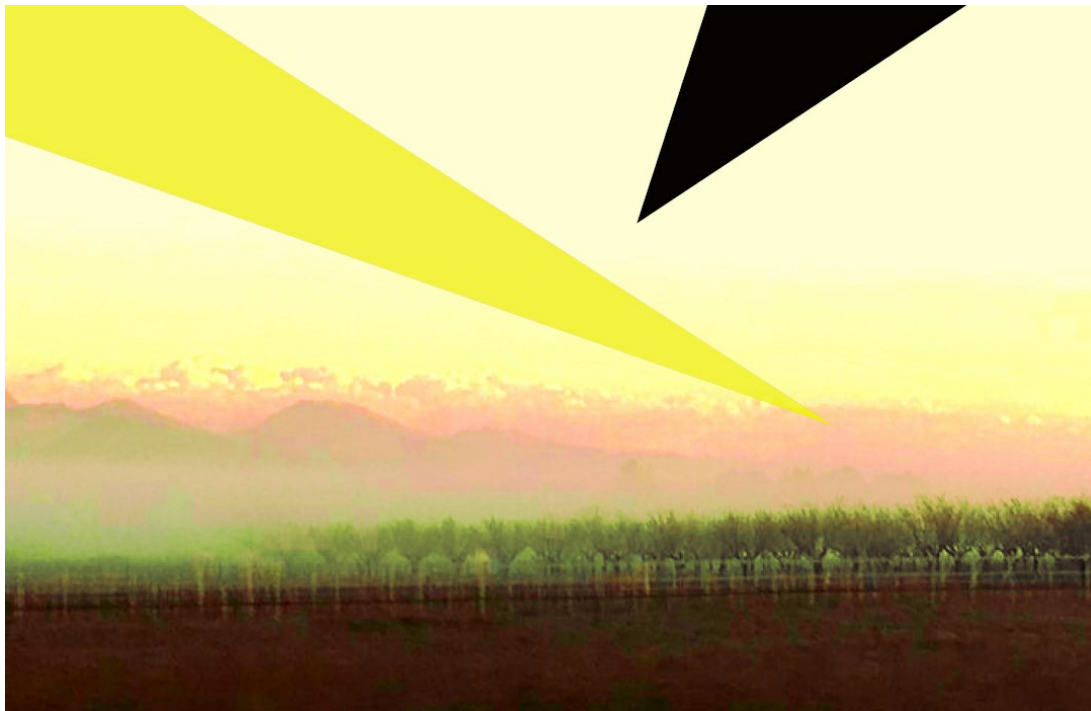

«I què | la cerimònia»

LLIBRES / POESIA / 2 FEBRER, 2021

Fa prop de mig any, al setembre, LaBreu Edicions inclouïa a la col·lecció *Alabatre Pare què fem amb la mare morta*, el darrer llibre de poemes d'Antònia Vicens. La mà narradora de l'autora basteix un univers líric en el qual, com de costum a la seva poesia, s'intueixen primes línies argumentals i s'albiren uns personatges de contorns difuminats, ubicats aquest cop en un cementeri que és metàfora de la memòria.¹ En aquest espai de suspensió de les normes que regeixen les existències mundana i divina, Vicens —entre altres coses— endevina un escenari d'experimentació ideal des d'on repensar les forces que ens conformen, que ens mouen i ens paralitzen.

La vehemència de la natura, la bogeria o la impudícia són explorades com alternatives desconestructores d'un sistema de valors fonamentat en un racionalisme d'arrel heteropatriarcal, alçat sobre un pòsit religiós profundament masculista i opressor. El poder del Pare és minat per la imatge de la dona folla que es repenja «del llum del sostre» (p. 48), que «impúdica s'abraça als monuments | besa | les flors | artificials» (p. 41) i, «extasiada» (p. 54), viu «nits d'orgies | místiques» (p. 66). Una dona que s'intueix bruixa —«Un raig d'oli d'oliva un polsim de sal pebre bord | me'l menjaré jo | al cor | del nadó» (p. 40)—, llunàtica —«la mare d'un blanc de neu | amb reflexes | de lluna a la seva cabellera negra» (p. 55)— i primitiva:

Si llancéssim les dents de la mare al voltant del
taronger traurien
arrels
obririen vies Així
a nosaltres
ens seria fàcil endinsar-nos
fins al nucli de la terra
ja que
entre les roques foses
de ben segur
hi ha
encara viva
la seva veu No ploris. (p. 36)

Una veu primigènica, creadora, soterrada tanmateix pel pes d'un silenci forçós, objecte de denúncia a bona part de l'obra vicensiana, com palesa *Lovely*: «(Buidada fragmentada | castrada: | Cotorreta cul cosit. | Volien convertir el camí de les dones | de sol a sol | en una vagina | en una flor | muda)» (p. 60).² Un mutisme que s'imposa també a la dona de *Pare què fem amb la mare morta* i que és trencat amb una impertinència desvergonyida:

Dona
aprèn del silenci
quietud
de les pedres No vull ser
vi de missa
que encobreix violacions
si de cas
seré prostituta per les busques dels rellotges de sol. (p. 62)

La dona s'arrecera en la sexualitat, en la natura —«dels ocells el seu cant | inesgotable | em xucla | endins | el seu refugi» (p. 66)—, però també en la memòria —«Després s'arronsa dins la carcassa de la memòria | la dona mare» diu el poema «dESCLÒFIA», de *Sota el paraigua el crit* (p. 31)— per mirar d'escapolir-se d'aquesta repressió que no sols l'anulla verbalment, sinó que n'esborra també l'existència a través de l'ocultació de la corporalitat: «Ben bé no ens ensenyaven res. Quatre rius d'Espanya; quatre muntanyes d'Amèrica; res de la història de Mallorca; res de la geografia dels nostres cossos». ³ Una invisibilització encastada en una educació que obeïa l'imperatiu de la decència, dictat per la religió, i que incapacitava la dona per al plaer.

En conseqüència, a *Lovely* s'abocava la dona a una fe delirant amb la voluntat d'omplir de Déu aquest buit gratat dins ella: «En lloc de beure el semen vivificador d'un mascle | combregava l'hòstia sollada de sacrifici. | Llavors | m'ajeia amb els braços en creu | damunt les Tres Maries | i m'immolava» (p. 55). Ara bé, a *Pare què fem amb la mare morta* hi ha una «prostració de la fe» (p. 23) que minva dràsticament l'autoritat de l'amo. L'animisme que aferra en la Mare Terra cruia els esquemes històrics i fa convergir sexe i dolor en una Passió de matisos cristològics i pagans —«i veig Déu | ales | enormes | bategant sobre el meu cos» (p. 64)—, que entronquen l'espiritualitat més etèria amb la carnalitat més visceral. Tot plegat palesa novament l'habilitat vicensiana de reinterpretació i reelaboració d'una simbologia consagrada que afaïçona a gust dotant d'una personalitat molt marcada els seus textos.

Així doncs, en aquest feix de poemes, la mare morta despunta a poc a poc rere l'ombra massissa del Pare —constantment interpel·lat i sempre indiferent a la crida— i ressuscita primer en una presència transparent, «d'ungles balbes» (p. 29), s'esbandeix arreu i qualla lentament en un contínuum que sosté tot l'univers.⁴ Descobrim que la mare és placenta còsmica⁵ en què prospera tota existència, l'espurna que engega un començament que no coneix cap fi, profetitzat ja a *Fred als ulls* i deutor d'una simbologia de llarga tradició.

Les dones perdudes en el record d'infantesa, qui ensenyaven «a jugar amb el sol | les primaveres | dins l'aigua | de la pica» (p. 27), són figures líquides, poc sòlides, enfangades en «l'limaga arrossegant-se | per la humitat | d'un somni» (p. 27), diluïdes en la domesticitat, però que esdevenen poderoses en fer servir com un recurs allò que les condemna: «Se m'ha esqueixat la veu | Vesso aigua de per tot» (p. 30), aigua que s'escola per les clivelles, infla la roca i la rebenta. Antònia Vicens sembla ressuscitar a *Pare què fem amb la mare morta* una dona folla, emocional i creadora, que es nega a donar-se en sacrifici i, fugissera de la sentència que pretén eixalar-la, funda valenta altres cels.

Si voleu crítica literària catalana de qualitat i independent, subscriuiu-vos [aquí](#) a *La Lectora*. Amb el vostre suport feu possible que la revista es consolidi i pugui créixer.

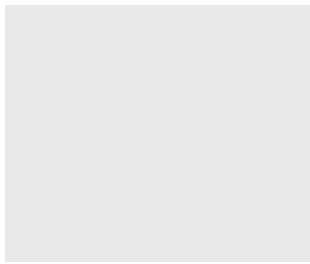
1. A l'entrevista «Antònia Vicens: “La mort és una segona pell”», publicada a *Núvol* dia 01/10/2020, l'autora mateixa hi fa referència: «Els personatges no s'han mogut del cementiri. Tot el que hi ha és memòria». [↗](#)
2. Tipogràficament, cal ressaltar l'ús dels parèntesis en aquests versos com un reforç de la censura o mudesa de la veu de la dona. Maria Antònia Massanet en fa una anàlisi a partir del conte de la Persinette a «Crits i silencis, violències i ètica de la cura. La poesia d'Antònia Vicens des de la perspectiva del gènere», dins l'aplec coral *Davant el fulgor: Per a llegir l'obra d'Antònia Vicens* (2018). [↗](#)
3. Com explica Vicens a *(Des)aiïllats: narrativa contemporània i insularitat a les Illes Balears*, p. 263. [↗](#)
4. Chevalier (1969) recull una simbologia àmplia sobre la maternitat al *Dictionnaire des Symboles* que coincideix en certs aspectes amb el tractament que en fa Vicens. [↗](#)
5. Ortiz-Osés utilitza aquest concepte a «Maternidad trascendental», dins: *Libro de símbolos. Interpretación de imágenes*, p. 98. [↗](#)

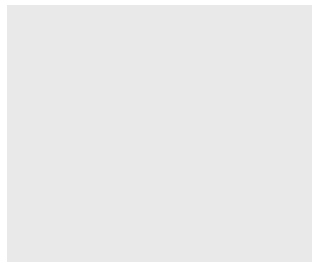
MARIA PALMER CLAR | ÚLTIMES PUBLICACIONS

És graduada en Llengua i Literatura Catalanes i en Llengua i Literatura Espanyoles per la UIB. Ha cursat el màster de Construcció i Representació d'Identitats Culturals (UB) i actualment estudia el Màster de Filosofia (UIB). És professora al CEPA Calvià i ha impartit tallers de català per a joves nouvinguts a diferents instituts mallorquins.

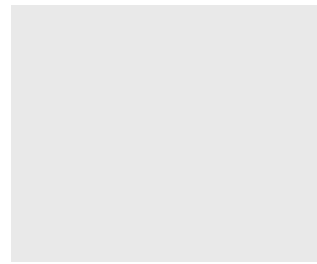
Articles relacionats

**Percy Bysshe Shelley:
entre la raó i la
imaginació**

**Carner fusional: la
inestabilitat
inadvertida**

Cor ple de veus (II)

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

Amb el suport de l'Ajuntament de
Barcelona (ICUB, 2019)

[Política de privacitat](#)
Copyleft

© LA LECTORA 2018